

SALV

Strategische adviesraad
voor
Landbouw en Visserij

Gezamenlijk advies

De hervorming van het GVB

De hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid

Datum van goedkeuring	5 juli 2012
Volgnummer	2012 45
Coördinator + e-mailadres	Dirk Uyttendaele, dirk.uyttendaele@minaraad.be
Co-auteur + e-mailadres	Dirk Van Guyze, Dirk.VanGuyze@lv.vlaanderen.be

Inhoud

Procesbeschrijving.....	3
1 Dossierbeschrijving, situering en onderbouwing	5
1.1 Documenten die de hervorming bevatten.....	5
1.2 Concrete hervormingsvoorstellen van de Europese Commissie.....	5
2 Aanbevelingen.....	21
Referentielijst	39

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	Nvt
Naam adviesvrager + functie	Nvt, Nvt
Rechtsgrond van de adviesvraag	Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, artikel 11.2.1. §1 9°
Adviestermijn	Nvt
Samenwerking	SALV en zijn TWV
Overlegcommissie	Werkcommissie Open Ruimte Technische werkcommissie Visserij van de SALV
Vergaderingen: soort + datum	WCOR 10 mei en 7 juni 2012 TWV 24 mei en 11 juni 2012

Op 13 juli 2011 lanceerde de Europese Commissie haar voorstellen voor de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid. Het pakket omvatte een algemene mededeling (COM(2011) 417), een basisverordening (COM(2011) 425), een marktordening (COM(2011) 416), een mededeling over de externe dimensie (COM(2011) 424) en een rapport (COM(2011) 418).

Naar aanleiding van de lancering en de bijgewoonde toelichting over dat GVB-pakket eind augustus 2011, besloot de Technische Werkcommissie Visserij van de SALV een advies over de hoofdlijnen van de voorstellen te formuleren. Dit advies werd op 19 december 2011 unaniem goedgekeurd en door de SALV op dezelfde datum bekrachtigd. Op 8 februari 2012 werd de SALV uitgenodigd om zijn advies toe te lichten in het Vlaams Parlement aan de Commissie Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid.

Ook de Minaraad toonde in 2011 reeds interesse in deze thematiek. De behandeling van deze problematiek sluit aan bij de opdracht van de Minaraad om "de maatschappelijke en beleidsontwikkelingen inzake milieu [...] op de verschillende beleidsniveaus en in de verschillende beleidsdomeinen te volgen en te interpreteren" (Art.11.2.1. van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM)). De Minaraad besloot om een advies op eigen initiatief rond het GVB op te maken en bevestigde dit definitief in het jaarprogramma 2012, dat op 1 maart 2012 werd goedgekeurd. Vermits het reeds bestaande SALV-advies voornamelijk inging op de gevolgen van het GVB-pakket op de Vlaamse visserijsector,

besloot de Minaraad een complementaire invalshoek te nemen door meer een Europese kijk aan te houden.

Op 24 mei en 11 juni presenteerde een delegatie vanuit het Minaraad secretariaat de ontwerptekst aan de TWV van de SALV. Het ontwerpadvies van de Minaraad werd bediscussieerd en standpunten werden gelijkgesteld met de consensus die reeds in de TWV was bereikt. Waar het uiteindelijke advies niet in strijd is met het reeds door de SALV ingenomen standpunt, brengt het inhoudelijke diepgang aan inzake de problematiek rond bijvoorbeeld MSY, ITC, enz.

1 Dossierbeschrijving, situering en onderbouwing

1.1 Documenten die de hervorming bevatten

De Europese Commissie lanceerde haar hervormingsvoorstellen aan de hand van meerdere documenten:

- Voorstel voor een "Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (COM(2011) 417 definitief)";
- Voorstel voor een "Verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (COM(2011) 425 definitief)";
- Voorstel voor een "Verordening van het Europees Parlement en de Raad houdende een Gemeenschappelijke Marktordening voor visserijproducten en aquacultuurproducten (COM(2011) 416 definitief)";
- Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economische en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's inzake de externe dimensie van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (COM(2011) 424 definitief);
- Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's inzake de rapportageverplichtingen op grond van Verordening (EG) nr. 2371/2002 van de Raad van 20 december 2002 inzake de instandhouding en duurzame exploitatie van visbestanden in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (COM(2011) 418 definitief).

1.2 Concrete hervormingsvoorstellen van de Europese Commissie

Voor de afbakening van het advies over de concrete hervormingsvoorstellen van de Europese Commissie hebben de Raden zich in eerste instantie georiënteerd op COM(2011) 417 definitief, waarin de Commissie zelf aangeeft wat de belangrijkste hervormingsvoorstellen zijn. Dit werd verder aangevuld met elementen voor technische onderbouwing en met elementen waarvoor de Minaraad eerder al aandacht had (bv. de adviesraden) of waarvan hij vond dat meer aandacht wenselijk is (bv. aquacultuur).

- [1] De invoering van het begrip maximale duurzame opbrengst. De visbestanden moeten op een gezond niveau worden gebracht en moeten in een gezonde toestand worden gehouden. Zij moeten worden geëxploiteerd op een

niveau dat de maximale duurzame opbrengst (MDO = *MSY - maximal sustainable yield*) kan opleveren. Dat is de vangst die jaar na jaar maximaal en veilig kan worden bovengehaald en die de vispopulatie op een niveau houdt dat een maximale productiviteit mogelijk maakt¹. De Commissie stelt voor dat de bestanden tegen 2015 zo moeten worden geëxploiteerd. De doelstelling om tegen 2015 MDO-niveaus te halen is verankerd in de voorgestelde basisverordening COM(2011) 425 definitief (Art.2, 2).

Deze doelstelling moet het hervormde Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) geschikt maken om een goede milieutoestand van het mariene milieu te bereiken overeenkomstig de Kaderrichtlijn Mariene Strategie². Indien de bestanden op het MDO-niveau worden geëxploiteerd zou de omvang van de bestanden met ca. 70 % toenemen. Volgens de Europese Commissie zouden de totale vangsten met ca. 17 % stijgen, de winstmarges zouden met een factor drie kunnen worden vermenigvuldigd, het rendement van investeringen zou zes keer hoger liggen en de bruto toegevoegde waarde voor de vangstsector zou met bijna 90 % omhoog gaan (COM(2011) 417 definitief, p.2).

- [2] Volgens de Europese Commissie biedt het concept MDO vooral voordelen. In Mededeling COM(2006) 360 definitief³ wordt een nieuwe politieke koers ten aanzien van het visserijbeheer in de Gemeenschap uitgestippeld om uitvoering aan het concept MDO te geven. Daarmee bevestigde de Europese Commissie dat zij MDO als een fundamentele doelstelling van duurzaam visserijbeleid erkent en er zich ook toe verbindt.

De Commissie ziet een aantal voordelen van een aanpak op basis van MDO:

- Omkering van de tendens tot achteruitgang maar ook zal de ontwikkeling van grotere visbestanden mogelijk worden, waardoor tegen lagere kosten meer vis zal kunnen worden gevangen;
- Verbetering van de economische situatie van de visserij, omdat de kosten verlagen en de winsten verhogen;

¹ Exploitatie van de visbestanden op het niveau van de maximale duurzame opbrengst is als doelstelling vastgesteld in het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee en is in 2002 op de Wereldtop inzake duurzame ontwikkeling aangemerkt als een doelstelling die tegen 2015 op mondiaal niveau moet worden gehaald.

² Richtlijn 2008/56/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu, Publicatieblad van de Europese Unie, 25.6.2008, L 164/19-40.

³ Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement "Verduurzaming van de EU-visserij op basis van de maximale duurzame opbrengst", Brussel, 4 juli 2006, COM(2006) 360 definitief.

- Verbetering van de handelsbalans, omdat MDO via een stabiel aanbod en een verhoogde kwaliteit (investeringen in de verwerkingsfase worden rendabeler) een concurrentievoordeel oplevert waardoor de invoer van visproducten zal afnemen;
- Vermindering van het aandeel met kwaliteit 'teruggooi' en van de impact op niet-doelsoorten. Bij visvangst op MDO-niveaus is het aandeel van de grote en de hoogwaardige vissen in de vangsten groter;
- Visbestanden die volgens MDO beheerd worden, zijn beter bestand tegen ecologische veranderingen (bv. klimaatwijziging).

De voordelen kunnen slechts worden verkregen door gedurende een overgangperiode meer beperkingen in acht te nemen bij de visserij.

Om te voorkomen dat bij "gemengde visserij" - waarbij op dezelfde visreis een aantal verschillende soorten worden gevangen - een soort onbedoeld als ongewenste bijvangst wordt overbevist, kunnen aanvullende maatregelen zoals wijzigingen van het vistuig en de sluiting van zones en perioden noodzakelijk zijn.

Indien geen rekening gehouden wordt met andere externe factoren, is de toestand van een bevestigd bestand afhankelijk van de omvang van de vispopulatie (biomassa [B]) en van de exploitatiegraad (visserijsterfte [F]). Het MDO-concept is daarom gebruikt om het vangstquotum vast te leggen onder de visserijsterfte F_{MDO} (F_{MSY} , Fishing mortality maximum sustainable yield) die - theoretisch - verzekert dat de populatiegrootte (de biomassa $B_{MDO} = B_{MSY}$, Biomass maximum sustainable yield) behouden blijft. M.a.w. wanneer de populatie haar optimale grootte heeft bereikt, kan de optimale vangst F_{MDO} uit het ecosysteem genomen worden, zonder het evenwicht te verstoren.

- [3] MDO realiseren via meerjarige beheersplannen. Voor alle uit commercieel oogpunt belangrijke bestanden zijn meerjarige beheersplannen ingevoerd. Deze plannen bestreken 30% van de totale vangsten voor 2011. Worden de verschillende bestanden die samen met Noorwegen worden beheerd, waarvoor eveneens meerjarige beheersregelingen gelden, meegerekend, dan wordt meer dan 80% van het totale gewicht aan door EU-vissers gevangen vis op meerjarige basis beheerd. De Europese Commissie deelde mee dat de op deze wijze beheerde bestanden het beter doen dan die waarvoor kortetermijnbesluiten gelden. Dat geldt o.a. voor heek en tong in de Golf van Biskaje⁴. Maar dat is niet altijd het geval. Bijvoorbeeld voor kabeljauw in de Noordzee leidde de combinatie van verlaagde vangstquota en verminderde visserijinspanning tot resultaten die niet overeenstemden

⁴ Europese Commissie (2010), Visserij: Commissie stelt wetenschappelijk gefundeerde, duurzame vangstmogelijkheden voor 2011 voor, Persbericht IP/10/1501, Brussel, 11 november 2010

met het meerjarenplan voor de bescherming van het kabeljauwbestand (EC 1342/2008)⁵⁶. De maatregelen leidden tot hogere kosten zonder dat mortaliteit van de bestanden afnam. De toenemende teruggooi (zie *position paper* RAR Noordzee) werd als het lek in het meerjarenplan beschouwd: "Voor iedere aangelande kabeljauw werd een andere kabeljauw teruggegooid".

De nieuwe meerjarige beheersplannen zullen in tegenstelling tot de oude, betrekking hebben op meerdere bestanden en zullen de grote meerderheid van de bestanden afdekken. De beheersplannen omvatten instandhoudingsmaatregelen (zoals TAC (*Total Allowable Catches*), beperking van de visserijinspanning en technische maatregelen) en een visserijsterftecoëfficiënt⁷ om het MDO-niveau van de visbestanden te houden of te bereiken (COM(2011) 425 def, art.9 & 10).

- [4] Beheer gebaseerd op de voorzorgs- en ecosysteemgerichte benadering en op degelijk wetenschappelijk advies. Het visserijbeheer moet in overeenstemming zijn met de voorzorgs- en de ecosysteemgerichte benadering (COM(2011) 425 def, art.2, 2 & 3) en moet gebaseerd zijn op degelijk wetenschappelijk advies (art.4(b)). De Commissie zal net als tevoren bij wetenschappelijke adviesorganen advies inwinnen dat in overeenstemming is met gegarandeerde kwaliteitsnormen. Om het adviesproces te stroomlijnen en de synergie ervan te optimaliseren, mogen de werkzaamheden van de verschillende wetenschappelijke adviesorganen elkaar niet overlappen.

Bij het ontbreken van adequate wetenschappelijke informatie (bv. wanneer de MDO-referentiepunten niet gekend zijn voor soorten/stocks) geldt de "voorzorgsbenadering van het visserijbeheer": een benadering in het kader waarvan het ontbreken van adequate wetenschappelijke informatie niet mag worden gebruikt als een motief voor het uitstellen of achterwege laten van beheersmaatregelen voor de instandhouding van de doelsoorten, de geassocieerde of afhankelijke soorten en de niet-doelsoorten en hun milieu (art.5).

⁵ STECF (Scientific, Technical and Economic Committee for Fisheries) (2011), Evaluation of multi-annual plans for cod in Irish Sea, Kattegat, North Sea, and West of Scotland (STECF-11-07), Copenhagen, July 2011
https://stecf.jrc.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?p_l_id=53314&folderId=133326&name=DLFE-12704.pdf

⁶ The North Sea Regional Advisory Council (2011), Position Paper on the Review of the EU Long-term Management Plan for Cod (Draft), April 2011
<http://www.nsrac.org/wp-content/uploads/2011/03/2011-05-05-NSRAC-DWG-Cod-Position-Paper-Draft-27-04-111.pdf>

⁷ "visserijsterftecoëfficiënt": de vangsten van een bestand over een bepaalde periode in verhouding tot het gemiddelde bestand dat in die periode voor de visserij beschikbaar is.

Art.9, 4: "De meerjarenplannen worden gebaseerd op de voorzorgsbenadering van het visserijbeheer en houden op een wetenschappelijk verantwoorde manier rekening met de beperkingen van de beschikbare gegevens en beoordelingsmethoden en met alle gekwantificeerde bronnen van onzekerheid."

Het voorzorgsbeginsel wordt niet in het Europees Verdrag gedefinieerd. De toepassing van het voorzorgsbeginsel wordt echter verplicht door het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (art.191). Omdat het voorzorgsbeginsel tot discussie en uiteenlopende, tegenstrijdige standpunten leidde, publiceerde de Europese Commissie een Mededeling van de Commissie over het Voorzorgsbeginsel (COM(2000) 1, 2 februari 2000⁸). Deze mededeling stelt dat het voorzorgsbeginsel zich niet beperkt tot het milieubeleid en ze werd ondersteund door een Resolutie van het Europees Parlement over het Voorzorgsbeginsel, aangenomen op 14 december 2000 (A5-0352/2000⁹). De Resolutie, punten 11 en 12 over Definitie en strekking, stellen: "11. keurt de analyse van de Commissie goed dat telkens dan een beroep op het voorzorgsbeginsel kan worden gedaan als er op grond van wetenschappelijke gegevens die onvolledig zijn, geen uitsluitel geven of onzeker zijn, redelijkerwijs aanleiding is om zich ongerust te maken over de mogelijkheid dat er eventueel schadelijke gevolgen voor het milieu of voor de gezondheid van mens, dier of plant zouden kunnen optreden die onverenigbaar zijn met het gekozen niveau van bescherming; 12. bevestigt met de Commissie de algemene strekking van het voorzorgsbeginsel, dat op alle terreinen waarop de Europese Gemeenschap actief is, kan worden toegepast;"

Het voorzorgsbeginsel is één van de beginselen¹⁰ op basis waarvan de Minaraad zijn opdracht moet uitvoeren. Die opdracht - waaronder advisering - wordt geformuleerd in het DABM (art. 11.2.1. §1 en art. 1.2.1. §2). Meer nog, het voorzorgsbeginsel e.a. beginselen zijn de pijlers waarop het Vlaamse milieubeleid moet berusten (DABM, art.1.2.1. §2). Tenslotte moeten het voorzorgsbeginsel en de andere beginselen in het bepalen en uitvoeren van het beleid van het Vlaamse Gewest op andere gebieden worden geïntegreerd. Bij de uitvoering van het beleid wordt rekening gehouden met de sociaal-economische aspecten, de internationale dimensie en de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens (art.1.2.1. §3).

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2000:0001:FIN:nl:PDF>

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P5-TA-2000-0583+0+DOC+XML+V0//NL>

¹⁰ DABM, art. 1.2.1. §2 vermeldt: *Het berust onder meer op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, het standstill-beginsel en het beginsel dat de vervuiler betaalt.*

COM(2011) 425 def (art.5) definieert eveneens de "ecosysteemgerichte benadering van het visserijbeheer" als "een benadering in het kader waarvan wordt gegarandeerd dat de van levende aquatische hulpbronnen afkomstige baten hoog zijn en de directe en indirecte effecten van de visserijactiviteiten op de mariene ecosystemen laag zijn en niet nadelig zijn voor de toekomstige werking, diversiteit en integriteit van de betrokken ecosystemen."

Eerder lichtte de Commissie met een Mededeling aan de Raad en het Europees Parlement de rol van het GVB bij de implementatie van een ecosysteembenadering van het beheer van de zeeën toe¹¹. Deze Mededeling situeert zich in het geïntegreerd maritiem beleid en de milieupijler daarvan, de kaderrichtlijn Mariene Strategie. Ze stelt dat de ecosysteembenadering van het beheer van de zeeën niet tot afzonderlijke, specifieke sectoren kan en mag worden beperkt, maar sectoroverschrijdend in de praktijk moet worden gebracht. Ze schetste hoe het GVB onderdeel kan uitmaken van een meer gezamenlijke benadering om het ecologisch evenwicht van onze oceanen als een duurzame bron van rijkdom en welzijn voor toekomstige generaties, te beschermen. In de grondbeginselen van het GVB wordt o.a. gesproken over de toepassing van het "voorzorgsbeginsel" voor visserijbeheer en de geleidelijke implementatie van een ecosysteembenadering. Op basis hiervan, formuleerde de Commissie twee hoofddoelstellingen voor besluiten op het gebied van GVB-beheer: beslissingen baseren op de best beschikbare kennis over de interacties tussen visserij en ecosystemen, en maatregelen op visserijgebied volledig richten op het ondersteunen van de sectordoorsnijdende benadering zoals gedefinieerd door de richtlijn mariene strategie en de vogel- en habitatrichtlijnen.

- [5] De praktijk van teruggooi (*discards*) en de overlevingskansen. ¹²Teruggooi is het aandeel niet-commerciële niet-doelsoorten in de vangst dat niet aangeland wordt, samen met het aandeel niet-vermarktbaar (of 'minder-vermarktbaar') doelsoorten. De omvang van de bijvangst wordt mede beïnvloed door o.a. ruimtelijke en temporele factoren, door *métier*¹³ en vistuig (doelsoort en selectiviteit), eigenschappen van het vaartuig (KW, andere) en andere factoren en milieu-variabelen. De teruggooi van ongewenste bijvangst is op zich eveneens onderhevig aan een combinatie

¹¹ Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement "De rol van het GVB bij de implementatie van een ecosysteembenadering van het beheer van de zeeën, Brussel, 11 april 2008, COM(2008) 187 definitief

¹² VLIZ (2012). Beleidsinformerende Nota: Hervorming van het Gemeenschappelijk Visserij Beleid GVB. VLIZ Beleidsinformerende nota's BIN 2012_001. Oostende. 11 pp.

¹³ *Métier*: een groep van visserij-activiteiten, gekenmerkt door een vergelijkbaar patroon van exploitatie, met soortgelijk vistuig, gericht op vergelijkbare soorten, die in dezelfde periode van het jaar en/of binnen hetzelfde gebied voorkomen.

van factoren, inclusief economische overwegingen ('*high-grading*': teruggooi van minderwaardige vis om hoogwaardige vis aan hogere prijs te kunnen verkopen), overschrijding van het quotum en bv. lengte van de zeereis, houdbaarheid van de gevangen soort.

Bovendien stelt men vast dat er ook binnen eenzelfde métier grondige verschillen zijn in de teruggooi tussen vloten van verschillende landen. Ondanks het internationaal karakter van de dataverwerking, blijken in de praktijk diverse verschillen in staalnamemethodiek en gemeten variabelen (bv. aantallen of gewicht) te bestaan tussen nationale onderzoeksinstellingen hetgeen een grondige vergelijking bemoeilijkt. Teruggooi kunnen echter sterk variëren van vangst tot vangst in zowel gewicht, soortensamenstelling, als in lengtes van de individuen per vissoort.

Voor het inschatten van de impact van de ongewenste bijvangsten en teruggooi op de visbestanden, is het belangrijk rekening te houden met de omvang van de teruggooi naar soort (soortensamenstelling naar gewicht) en de overlevingskans bij teruggooi, voor een bepaalde soort. De overlevingskans bij teruggooi van de ongewenste bijvangst is afhankelijk van de soort maar o.a. ook van het vistuig (bv. sleeptuig versus passief; warrelnet versus boomkor), duur van tewaterlating ('*soaking time*') of duur van de sleep, de behandeling op het dek, de omvang en het gewicht van de vangst in het net, de lengte en/of gewicht van de teruggewoide individuen, tijdstip in het jaar (seizoen), en andere factoren. Er is bijgevolg voor verschillende parameters een relatief belang als verklarende factor voor de uiteindelijke omvang van sterfte in de ongewenste bijvangst.

Voorts blijkt er in de literatuur en in de Europese ontwerpverordening geen duidelijke 'drempelwaarde' vastgelegd waarboven een bepaalde overlevingskans als aanvaardbaar wordt beschouwd. Toch wordt veelal gesproken van 'grote kans' of 'verhoogde kans' vanaf een overlevingskans van 50-60%.

Een recent onderzoek van de STECF omtrent de overlevingskansen van bijvangst¹⁴ bracht de data van 168 casestudies voor 102 soorten bijeen. Het onderzoek concludeerde dat:

- het niet mogelijk was om een definitieve lijst van kandidaat-soorten te voorzien die van een teruggooiverbod konden uitgesloten worden. Het zou immers foutief en potentieel misleidend zijn om extrapolaties te

¹⁴ STECF (2012), 39th Plenary meeting report of the Scientific, Technical and Economic Committee for Fisheries (Plen-12-01), Brussels, 16-20 april 2012, 82-88/109 pp.
http://stecf.jrc.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=4e0e505c-0bcd-41ea-936c-2422dfaceb73&groupId=43805

maken over de overlevingskansen bij teruggooi buiten het bestek van de individuele studies;

- in de meerderheid van de studies werd een minimale overlevingskans van 50% waargenomen voor schildpadden, kraakbeenvissen, tweekleppigen, buikpotigen (slakken) en schaaldieren. De vrijstelling van teruggooiverbod kan voor deze soorten in overweging genomen worden;
- voor alle categorieën van soorten kan, door het verbeteren van de voorwaarden van de visserijpraktijken en van de blootstelling, een meerderheid van de als ongewenste bijvangst in de Europese visserij gevangen soorten de teruggooi in een aanzienlijk deel overleven (ten minste tijdens het paar uren of dagen na de hun terugzetting).

[6] Teruggooi van vis is niet langer aanvaard. Teruggooi heeft schadelijke gevolgen voor de duurzame exploitatie van de bestanden, de mariene ecosystemen en de rendabiliteit van de visserij. Het kan ook de kwaliteit van het wetenschappelijk advies beïnvloeden. Met Mededeling COM(2007) 136 definitief¹⁵ beoogde de Europese Commissie een beleid uit te stippelen dat erop gericht is in de Europese visserij ongewenste bijvangsten te verminderen en de teruggooi geleidelijk uit te bannen. Waar het visserijbeleid tot dusver gericht was op voorschriften inzake specifieke technische oplossingen, werd hier gemikt op specifieke resultaten omtrent de maximaal aanvaardbare impact.

In het voorstel voor een basisverordening wordt - met het oog op de preventie van teruggooi - een aanlandingsverplichting van de aan vangstbeperkingen onderworpen visbestanden ingevoerd (COM(2011) 425 def, art.3(a)). De aanlandingsverplichting wordt gefaseerd ingevoerd over de periode van 1 januari 2014 tot 1 januari 2016. Het verbod gaat prioritair in op de pelagische en demersale soorten waar de overlevingskansen het kleinst zijn. In 2014 gaat het over een aantal pelagische vissen¹⁶ en tonijnsoorten en zeilvis, in 2015 volgen kabeljauw, heek en tong en vanaf 1 januari 2016 staan vooral demersale bestanden¹⁷ op het menu. De fasering wordt ingevoerd om de visserij meer tijd te geven om zich aan te passen en om voortdurende verbetering in de visserijtechnieken te bevorderen. De aanlandingsverplichting zal vergezeld gaan van flankerende maatregelen. Onder die flankerende maatregelen treffen we de Gemeenschappelijke

¹⁵ Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement, "Een beleid om in de Europese visserij ongewenste bijvangsten te verminderen en de teruggooi uit te bannen", Brussel, 28.3.2007, COM(2007) 136 definitief

¹⁶ ansjovis, blauwe wijting, evervis, haring, horsmakreel, lodde, makreel, sardinella's, zilvervis

¹⁷ Atlantische slijmkop, blauwe leng, grenadiersvis, griet, leng, roodbaars, schartong, schelvis, schol, tarbot, tongschar, torsk, wijting, witte koolvis, zeeduivel, zwarte haarstaartvis, zwarte heilbot, zwarte koolvis en de mediterrane demersale bestanden

Marktordening aan (bv. afzetverbod voor ondermaatse vis, zie COM(2011) 416 definitief, art.39).

Aanvullende maatregelen om teruggooi tegen te gaan of om de vangst van ondermaatse van boven het quotum gevangen vis of van ongewenste mariene organismen te verminderen, zijn vervat in o.a. controle en handhaving (art.46), technische maatregelen (art.14 en 21), het geven van stimulansen voor het verbeteren van de selectiviteit van het vistuig (art.7(d)), de verplichting om van visgrond te veranderen en reallimesluitingen (art.8).

Soorten die na te zijn gevangen, een grote kans maken om te overleven wanneer ze weer in het water worden gegooid, zullen niet onder de aanlandingsverplichting vallen. Die verplichting geldt ook niet voor kwetsbare en beschermde soorten zoals reuzenhaai, gewone rog en haringhaai. In COM(2007) 136 definitief is een teruggooiverbod voor schaal- en schelpdieren opgenomen. Die soorten komen niet meer voor in de lijst van art.15 (COM(2011) 425 def). Schaaldieren blijken een hoge overlevingskans na teruggooi te vertonen (altijd meer dan 60%). Voor de grijze garnaal worden cijfers vermeld van 80 tot 85% overlevingskans voor de discards¹³.

- [7] Partnerschappen tussen de wetenschappelijke wereld en de bedrijfswereld. Deze partnerschappen kunnen de kwaliteit en de beschikbaarheid van data en kennis verbeteren en het wederzijdse begrip tussen marktdeelnemers en wetenschappers bevorderen, zonder dat de onafhankelijkheid van de wetenschappers daarbij in het gedrang komt.

De Commissie benadrukt dat volledige en betrouwbare gegevens van essentieel belang zijn voor de beleidsvorming, zowel bij de voorbereiding, als bij de tenuitvoerlegging en de naleving van het beleid. Daarom zullen in het hervormde beleid duidelijke en nieuwe eisen worden vastgesteld waaraan de lidstaten zich op het gebied van verzameling en beschikbaarheid van gegevens moeten houden. De Commissie staat een geïntegreerd Europees informatiesysteem voor het visserijbeheer voor ogen. Dit systeem moet tegemoetkomen aan de behoeften van de gebruikers, moet de kwaliteit van de gegevens verbeteren en moet een geavanceerd visserijbeheer mogelijk maken. Het systeem moet resulteren in een vereenvoudiging van de voorschriften en de rapportageverplichtingen en, waar mogelijk, in een vermindering van de kosten. De lidstaten zullen nationale programma's voor gegevensverzameling, wetenschappelijk onderzoek en innovatie met betrekking tot de visserij moeten vaststellen en onderling coördineren, willen zij de programma's uit het onderzoekskader van de Europese Unie optimaal benutten.

- [8] Overdraagbare visserijconcessies. De voornaamste reden voor de overbevissing en één van de voornaamste obstakels voor de totstandbrenging van

een duurzame visserij is de overcapaciteit van de vloot. Veel Europese vloten zijn in staat tot een visserijdruk van twee tot drie maal het duurzame niveau¹⁸. Aangezien dit de kern van het probleem is, wil het Commissievoorstel dit op een dwingende manier aanpakken. Momenteel worden nationale quota's toegewezen voor visbestanden in EU-wateren. Lidstaten beslissen zelf hoe ze de quota's verdelen onder de vissers. ITQ's (ITQ's *Individual Transferable Quota = TFC Transferable concession*) worden voorgesteld als middel om de capaciteit af te bouwen. Met de geleidelijke invoering van overdraagbare visserijconcessies¹⁹ zullen sommige marktdeelnemers aangemoedigd worden om hun concessies te verhogen, en anderen om hun rechten tegen de marktwaarde te verkopen en de sector te verlaten. Quota kunnen gehuurd, verhuurd, gekocht en verkocht worden. Zo zouden de vloten worden gereduceerd op initiatief van de sector. Volgens de Europese Commissie is het instrument van de overdraagbare visserijconcessies een marktgebaseerde stimulans die geen overheidsfinanciering vergt en die factoren die overcapaciteit in de hand werken, buitenspel zet. Het systeem van overdraagbare visserijconcessies moet uiterlijk op 31 december 2013 door de lidstaten zijn vastgesteld (art.27, 1). Omwille van de relatieve stabiliteit kunnen concessies slechts worden overgedragen tussen vaartuigen die dezelfde vlag voeren (art.28, 4).

Om de economische band tussen de visserijactiviteiten van een vaartuig en de gemeenschappen die afhankelijk zijn van de visserijsector en de aan de visserij gerelateerde sectoren, te verankeren en om speculatie te voorkomen, kunnen de lidstaten criteria definiëren die in overeenstemming zijn met de EU-wetgeving. De lidstaten zijn niet verplicht om overdraagbare visserijconcessies toe te passen op kleine vaartuigen (met een lengte over alles van maximaal 12 m) die niet met sleeptuig zijn uitgerust. Met deze uitzondering wil de Europese Commissie voorkomen dat de kustvisserij zou verdwijnen onder het systeem van de individueel overdraagbare visserijconcessies. Die aanpak heeft te maken met de specifieke kenmerken van kleinschalige kustvloten, de bijzondere band tussen deze vloten en de kustgemeenschappen en de kwetsbaarheid van een aantal van deze kleine of middelgrote ondernemingen.

Volgens de Europese Commissie zouden de overdraagbare visserijconcessies bijdragen tot betere inkomens en tot hogere lonen in de vangstsector,

¹⁸ Europese Commissie (2008), Het Gemeenschappelijk Visserijbeleid – Een handleiding, Een vloot voor de toekomst, p.19/36 http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/publications/pcp2008_nl.pdf

¹⁹ Volgens artikel 5 Definities zijn "overdraagbare visserijconcessies": *intrekbare gebruikersrechten op een specifiek deel van de vangstmogelijkheden die aan een lidstaat zijn toegewezen of zijn vastgesteld in een door een lidstaat overeenkomstig artikel 19 van Verordening (EG) nr. 1967/200634 aangenomen beheersplan, die de houder mag overdragen aan andere in aanmerking komende houders van dergelijke overdraagbare visserijconcessies*

tot een betere prestatie en meer werkgelegenheid in de verwerkingssector en tot een algemene beperking van het verlies aan banen voor de hele visserijsector.

- [9] Het actuele aquacultuurbeleid. De aquacultuur in de Europese Unie neemt diverse vormen aan, van extensieve en traditionele vijver- en kustteelt tot industriële hightech bedrijven, en voor diverse organismen (macro-algen, zee-egels, kreeften, krabben, vissen en combinaties van die teelten). Aquacultuur wordt gedefinieerd als: "*de kweek of teelt van aquatische organismen, waarbij technieken worden gebruikt om de aangroei van de betrokken organismen te verhogen tot boven de natuurlijke capaciteiten van het milieu; deze organismen blijven in de gehele fase van de kweek of de teelt, tot en met de oogst, eigendom van een natuurlijke persoon of rechtspersoon*"²⁰. De term maricultuur wordt gebruikt voor aquacultuur op zee, maar ook voor de volledige of gedeeltelijke cyclus van de kweek of teelt van mariene organismen op land.

De polycultuur (of multi-trofisch aquacultuursysteem = *Integrated Multi-Trophic Aquaculture (IMTA)*) is een teeltmethode waarbij twee of meer organismen, die behoren tot een verschillend trofisch niveau, in eenzelfde volume water of in watervolumes die met elkaar in verbinding staan, worden gekweekt²¹. Het concept bestaat uit de kweek van één organisme dat afvalstoffen produceert, dat door een ander organisme als voedingsbron kan gebruikt worden. Hierdoor kan tegelijk het rendement van het systeem vergroot worden en de impact op het ecosysteem afnemen. Door bijvoorbeeld zalm, mosselen en kelp in één polycultuur samen te brengen werd de totale afvalproductie van de zalmteelt beperkt: Zalm scheidt organische stoffen en nutriënten uit. Mosselen voeden zich met de organische stoffen, en de kelp neemt de anorganische voedingsstoffen op. Onderzoek toont een 50% toename in groei van kelp en mosselen²². Aan dit systeem kunnen nog zee-egels of zeekomkommers als vierde element toegevoegd worden (zie ook ²¹).

Tot dusver is het Europese aquacultuurbeleid gekaderd in het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (Verordening 2371/2002/EG²³). In september

²⁰ Verordening (EG) Nr. 1198/2006 van de Raad van 27 juli 2006 inzake het Europees Visserijfonds, 15.8.2006 Pb L 223/4, art.3, d.

²¹ ILVO (2011), Haalbaarheidsstudie, Passieve visserij en maricultuur binnen de Vlaamse windmolenparken?, april 2011, p.114-118/136.

²² Sustainable Ocean Project (2010), Polyculture: the new aquaculture? 8 august 2010, <http://sustainableoceanproject.com/2010/08/08/polyculture-the-new-aquaculture/>

²³ Verordening (EG) Nr. 2371/2002 van de Raad van 20 december 2002 inzake de instandhouding en de duurzame exploitatie van de visbestanden in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, PB L 358 van 31-12-2002, p.59-80.

2002 bracht de Europese Commissie Mededeling (COM(2002) 511²⁴) betreffende een strategie voor de duurzame ontwikkeling van de Europese aquacultuur uit. Om het aquacultuurbeleid een nieuw elan te geven, werd deze mededeling vernieuwd door een nieuwe mededeling in 2009²⁵. Hierbij worden 3 prioriteiten voorop gesteld²⁶:

- Meer concurrentievermogen voor de sector door steun aan onderzoek en ontwikkeling, betere ruimtelijke ordening in kustgebieden en stroomgebieden, en door meer specifieke steun via het visserijmarktbeleid
- Duurzaamheid garanderen door vast te houden aan milieuvriendelijke productiemethoden en hoge eisen aan diergezondheid en -welzijn en consumentenbescherming (zie hierboven).
- Betere governance en een bedrijfsvriendelijk klimaat op alle niveaus (lokaal, nationaal en Europese Unie) zodat de sector zijn volledige potentieel kan benutten.

Het voorstel voor de hervorming van het Visserijbeleid voorziet in de opheffing van Verordening 2371/2002/EG, het kader voor dit aquacultuurbeleid.

[10] Impact van aquacultuur op het ecosysteem. Naast de concurrentie voor de maritieme ruimte en voor de ruimte op het land met andere activiteiten te zee of te land, kan de aquacultuur op diverse wijzen invloed hebben op het ecosysteem. Er bestaat grote bezorgdheid over de impact van aquacultuur op het milieu. Volgend lijstje is niet exhaustief²⁷²⁸²⁹³⁰:

- Invloed op de kwaliteit van de waterkolom door eutrofiëring, verlaagde gehalten van opgeloste zuurstof, materiaal in suspensie, ... Deze invloed

²⁴ Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement, Een strategie voor de duurzame ontwikkeling van de Europese aquacultuur, COM(2002) 511 definitief, Brussel, 19.9.2002.

²⁵ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad, Bouwen aan een duurzame toekomst voor de aquacultuur, Een nieuw elan voor de strategie voor een duurzame ontwikkeling van de Europese aquacultuur, COM(2009) 162 definitief, Brussel, 8.4.2009.

²⁶ Aquacultuurstrategie van de EU,
http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/aquaculture/strategy/index_nl.htm

²⁷ Beheerseenheid Mathematisch Model van de Noordzee (2005), Productie van tweekleppige weekdieren door middel van hangstructuren in 4 bepaalde zones in de zeegebieden onder rechtsbevoegdheid van België, Bijlage 1: Milieu-effectenbeoordeling van het project ingediend door de AG Haven Oostende, Brussel, oktober 2005.

²⁸ FAO (2006), FAO Fisheries Technical Paper. No. 500, Rome, FAO. 2006. State of world aquaculture 2006, p.53-70/134

²⁹ Scott Michael (2002), EU Aquaculture Strategy – a Scottish perspective, Third IEEP Workshop on the CFP Reform Process – External Aspects, Brussel, 12 december 2002.

³⁰ Van Delsen B., Dhont J., Bossier P., Sorgeloos P. (2005), Aquacultuur: sleutel tot de blauwe revolutie, Het ingenieursblad 11-12-2005, p.34-40.

is locatie specifiek en treedt vooral op in traagstromende rivieren, meren en ondiepe baaien. Er kunnen ook secundaire effecten optreden zoals algenbloei die op zijn beurt tot vergiftiging van schelpdieren kan leiden;

- Wijziging en vernietiging van kustecosystemen en -habitats (o.a. in Ecuador werden kweekvijvers voor gamba's aangelegd in kustmangroven. Daarbij werden ook de natuurlijk paaiplaatsen voor de wilde garnalen verwoest);
- Gebruik van minder kostelijke vissoorten (sardienen, haring, ansjovis) als voedsel voor hoogwaardiger carnivore soorten zoals tonijn, zeebaars, krabben en garnalen. Toch behoort 60% van de gekweekte vissoorten mondiaal tot lagere niveaus van de voedselketen (herbivoren en omnivoren, bv. karper). In Europa primeert de teelt van carnivore soorten;
- Aanwezigheid van contaminanten en residuen als gevolg van het gebruik van curatieve en preventieve geneesmiddelen (waaronder antibiotica) e.a. producten (zoals hormonen, anti-foulingstoffen voor onderhoud van het materiaal, kleurstoffen) en hun metabolieten;
- Het gebruik van in de natuur verzamelde broedzaad en jonge wilde vis voor de opkweek in aquacultuur. Voor sommige soorten is het nog niet mogelijk het eigen broedzaad te winnen en is oogst uit de natuur de enige optie. Toch neemt deze praktijk af. Bovenop de impact van deze praktijk op de biodiversiteit is er ook nog een niet te veronachtzamen impact door bijvangsten;
- Impact door voedselopname uit de natuur op de lokale biodiversiteit door selectieve voeding (bv. selectieve begrazing van mosselen op fytoplankton) maar ook door competitie om voedsel (bv. competitie om zooplankton door mosselen en vissen);
- Impact van ontsnapte niet-inheemse aquacultuursoorten op de genetische eigenschappen van de lokale bestanden van dezelfde soort maar ook kortetermijn-impact van soorten die niet tot reproductie komen;
- Gelijkaardige impact door het ontsnappen van genetisch gewijzigde vissoorten (o.a. transgene zalm in Canada);
- Overdracht van ziekten en parasieten van aquacultuurbestanden naar de wilde bestanden;
- Aanrijking van de sedimenten en verontreiniging van de bodem door het bezinken van excrementen, voedselresten, mosselschelpen, ... ;
- Aanwezigheid van een niet-inheemse fouling gemeenschap op de structuren als tussenstap naar de kolonisatie van de harde substraten aan de kust;
- Impact van het voorkomen van predatie of schade door zeehonden, vogels, vissen, parasieten e.a.

[11] Duurzame ontwikkeling van de aquacultuur. Volgens de Europese Commissie is het van essentieel belang dat de duurzame ontwikkeling van de aquacultuur wordt gestimuleerd om tegemoet te komen aan de toenemende mondiale vraag naar vis en visserijproducten (COM(2011) 425 def, art.2.1 & art.3(c)). Volgens de Europese Commissie is de aquacultuur:

- een belangrijke economische sector die de duurzame economische groei in kust- en plattelandsgebieden ondersteunt en
- een sector die kan bijdragen tot de instandhouding en de bescherming van milieukeurmerken (extensieve aquacultuur in wetlands).

Het potentieel van de sector moet worden uitgebouwd rekening houdend met:

- de kwaliteit en veiligheid van de aquacultuurproducten;
- een duurzame, concurrerende en diverse aquacultuur (met behulp van het meest geavanceerde onderzoek en toptechnologie, zonder problemen op het gebied van toegang en administratieve belemmeringen).

Omdat strategische keuzes voor de ontwikkeling van de sector in een lidstaat gevolgen kunnen hebben op de ontwikkeling van de sector in andere lidstaten, worden de lidstaten verplicht om nationale strategische plannen op te stellen op basis van een aantal strategische EU-richtsnoeren.

[12] Beter bestuur via regionalisering. De gecentraliseerde, van bovenaf gestuurde benadering van het GVB maakt het moeilijk rekening te houden met de specifieke kenmerken van de verschillende zeegebieden in de EU. Daarom stelt de Europese Commissie voor dat de lidstaten en belanghebbende partijen meer verantwoordelijkheid zouden opnemen als het hulpbronnenbeheer op visserijtakniveau wordt aangepakt en beter zouden toezien op de samenhang van dat beheer met andere maatregelen die in elk zeegebied worden genomen.

De Commissie stelt een agenda voor met ambitieuze doelstellingen op het gebied van regionalisering en vereenvoudiging. Het doel is enerzijds een centraal vastgestelde EU-visserijwetgeving en anderzijds maatregelen die daarmee volledig in overeenstemming zijn op lidstaatniveau. De EU-visserijwetgeving moet zich concentreren op doelstellingen, streefdoelen, gemeenschappelijke minimumnormen en -resultaten en omzettingstermijnen.

In het kader van het regionaliseringsmodel wil de Europese Commissie de betrokkenheid van alle belanghebbende partijen versterken door:

- de rol van de adviesraden bij de adviesverlening over het instandhoudingsbeleid wordt geconsolideerd en, waar mogelijk, uitgebreid (b.v. tot andere gebieden van marien beheer die gevolgen hebben voor de visserijactiviteiten) (COM(2011) 425 def, art.52).

- de oprichting van een adviesraad voor aquacultuur (COM(2011) 425 def, art.44).
- een zo breed mogelijke, maar kosteneffectieve betrokkenheid van alle belanghebbende partijen over onderwerpen die niet onder de bevoegdheid van de adviesraden vallen (COM(2011) 425 def, art.4(d)).
- het uitbouwen van een flexibel, gestroomlijnd mechanisme om de Commissie van advies en expertise te voorzien.

Dit omvat ook meer zelfbeheer voor de visserijsector, waardoor de vissers meer betrokken worden bij en een groter draagvlak bieden voor het beleid. Dit moet de naleving van de voorschriften ten goede komen.

[13] Regionalisering via de oprichting van adviesraden. Het voorstel van de Europese Commissie omvat de oprichting van adviesraden (art.52-54). Dit is in feite de verderzetting van de regionale adviesraden (RAR) in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, zoals die werden opgericht bij Verordening 2371/2002²³ en het Besluit van de Raad van 19 juli 2004 (2004/585/EG)³¹. Die Verordening en dat besluit met zijn latere wijzigingen worden in de slotbepalingen (art.57) van het hervormingsvoorstel ingetrokken.

Op 17 juni 2008 publiceerde de Europese Commissie een evaluatie van de werking van de regionale adviesraden³². Deze evaluatie gaat vooral over de praktische uitwerking van de principes. Meer verantwoordelijkheid voor de visserijsector en ondersteuning van de dialoog tussen belanghebbenden had een duidelijk gunstig effect voor het proces van beleidsvorming en voor de implementatie van maatregelen. De Commissie stelt ook dat zij met de belanghebbenden verbeteringen wil uitwerken voor de werking van de RAR's en zij neemt ook het engagement voor verbeteringen op de korte termijn (bv. toegang tot wetenschappelijke informatie, betrekken van belanghebbenden bij langetermijnvisie, het raadplegingsproces verbeteren door er vroeger mee te starten en de termijnen te verlengen, ...).

Het hervormingsvoorstel omvat een Deel XII over adviesraden. Het gaat daarbij over de oprichting (art.52), de taken (art.53) en de samenstelling, werking en financiering van de adviesraden (art.54). Bijzondere aandacht verdient de machtiging aan de Commissie om gedelegeerde handelingen

³¹ Besluit van de Raad van 19 juli 2004 tot oprichting van regionale adviesraden in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (2004/585/EG), PB L 256 van 3-8-2004, p.17-22; Besluit van de Raad van 11 juni 2007 houdende wijziging van Besluit 2004/585/EG tot oprichting van regionale adviesraden in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (2007/409/EG), PB L 155 van 15 juni 2007, p.68-70.

³² Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement, "Herziening van de werking van de regionale adviesraden", Brussel, 17.6.2008, COM(2008) 364 definitief

vast te stellen met betrekking tot de wijziging of oprichting van nieuwe bevoegdheidszones of nieuwe adviesraden en de samenstelling en de werking van de adviesraden. De uitoefening van delegatie (art.55) wordt o.a. voor adviesraden verleend onder voorwaarden: met ingang van 1 januari 2013 en voor onbeperkte periode, te allen tijde intrekbaar en mits het akkoord van het Europees Parlement en de Raad.

- [14] Conditionele financiering. In de voorgestelde basisverordening wordt het beginsel van de conditionaliteit ingevoerd. Dit houdt in dat bepaalde financiële of andere middelen slechts aan de lidstaten of de individuele marktdeelnemers ter beschikking worden gesteld wanneer deze de GVB-voorschriften naleven en de doelstellingen van het GVB verwezenlijken (COM(2011) 425 def, art.50).

In het kader van het beheer van de vangstcapaciteit worden onttrekkingen aan de vloot met overheidssteun in het kader van het Europees Visserijfonds (EVF) voor de programmeringsperiode 2007-2013 niet toegestaan, tenzij zij voorafgegaan worden door het intrekken van de visvergunning en de vismachtigingen (art.34, 2). Vangstcapaciteit van vissersvaartuigen die met overheidssteun aan de vloot is onttrokken, wordt niet vervangen (art.34, 3). Voor de periode 2014-2020 is een nieuw fonds in voorbereiding. Op 28 maart 2012 waren de Raden vertegenwoordigd op de presentatie van en toelichting bij het toekomstig Europees Fonds voor Maritieme zaken en Visserij (EFMV). Op deze bijeenkomst voor belanghebbenden lichtte DG MARE de voorstellen toe en beantwoordde en/of nam akte van de vragen en opmerkingen.

- [15] Het internationaliseren van de beginselen van het GVB. De externe acties van de Europese Unie moeten in overeenstemming zijn met de beginselen van duurzaamheid en met de doelstellingen om de mariene ecosystemen te vrijwaren. Daarom zal de Europese Unie:

- een grotere rol spelen in de regionale organisaties voor visserijbeheer en in de multilaterale organen (VN, FAO, ...), inclusief regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's) om deze te versterken.
- het duurzame beheer van hulpbronnen stimuleren via een intensievere dialoog met essentiële partners en verdere verbintenissen met niet-EU-landen.
- haar werkzaamheden in het kader van bepaalde acties op het gebied van de bestrijding van illegale, ongemelde en ongereguleerde activiteiten en de reductie van de vlootcapaciteit opvoeren.

In COM(2011) 424 definitief stelt de Commissie de nieuwe richtsnoeren voor de externe dimensie van het GVB voor.

2 Aanbevelingen

- [16] Algemene beoordeling. Ongeacht de opmerkingen verder in dit advies, zijn de Raden positief over de aanpak van het voorliggende dossier. Zowel naar voorbereiding, naar het betrekken van de belanghebbenden, naar de onderbouwing en de ambitie van de hervormingsvoorstellen legt de Commissie een dossier voor dat de aanzet kan vormen voor een fundamentele en maatschappelijk gedragen bijsturing van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid.
- [17] Coherentie tussen het Visserijbeleid en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie. Overweging (8) van COM(2011) 425 definitief legt het verband met de Kaderrichtlijn Mariene Strategie: "*Het Gemeenschappelijk Visserijbeleid moet ertoe bijdragen dat het mariene milieu wordt beschermd en dat met name uiterlijk in 2020 een goede milieutoestand wordt bereikt, zoals is vastgesteld in artikel 1, lid 1, van Richtlijn 2008/56/EG ...*"

De Kaderrichtlijn Mariene Strategie³³ (art.1,1) stelt een kader vast waarbinnen de lidstaten de nodige maatregelen nemen om uiterlijk in 2020 een goede milieutoestand van het mariene milieu te bereiken of te behouden. De goede milieutoestand (GES) wordt bepaald op het niveau van de mariene regio of subregio op basis van de kwalitatief beschrijvende elementen in bijlage I bij de Kaderrichtlijn. Deze bevat 11 kwalitatief beschrijvende elementen voor de omschrijving van de goede milieutoestand (ook *descriptoren* genoemd).

De descriptoren beogen zeer algemene doelstellingen en voorzien geen details over wat moet onderzocht worden en hoe GES voor een descriptor wordt geëvalueerd. Vooral de descriptoren m.b.t. biodiversiteit (1 en 3), voedselketen (4), het niet verstoord zijn van de zeebodem (6) en energie (en onderwatergeluid) (11) duiden op doelstellingen die traditioneel niet het voorwerp geweest zijn van monitoring en evaluatie. Precies voor deze descriptoren speelt het Visserijbeleid een belangrijke rol.

Om deze descriptoren te operationaliseren zocht de Europese Commissie wetenschappelijk advies van expertgroepen gecoördineerd door ICES en JRC³³. Voor elke descriptor (met uitzondering van descriptor 7, Hydrografische eigenschappen) werd een stuurgroep opgericht om criteria en methodologische standaarden te ontwikkelen.

De Raden concluderen dat het onderzoek naar deze descriptoren geïntensifieerd en zo snel als mogelijk moet afgerond worden. Het Visserijbeleid

³³ JRC, ICES (2010) Management Group Report: Scientific support to the European Commission on the marine strategy framework directive, 57 pp.
[http://www.ices.dk/projects/MSFD/Management Group Report_Final_vII.pdf](http://www.ices.dk/projects/MSFD/Management%20Group%20Report_Final_vII.pdf)

moet coherent zijn met en afgestemd op de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie en dus maximaal bijdragen om de gestelde doelstellingen te bereiken. In het SALV-advies *Ontwerprapporten Kaderrichtlijn Mariene Strategie* (nr. 2012-07 van 29 mei 2012) werd opmerkt dat discrepantie in tijdslijnen tussen de twee regelgevingen vermeden moet worden. Zo moeten de definitieve descriptor, zoals ook aangegeven in het KB van 23 juni 2010 betreffende de mariene strategie voor Belgische zeegebieden, tegen 15 juli 2012 bepaald worden. Voor descriptor 3 is het echter wenselijk om de timing van het GVB te volgen (waarvan de goedkeuring wordt voorzien tegen 1 januari 2013). Door deze discrepantie zou een inconsistentie kunnen ontstaan tussen de doelen in het kader van de KMS en deze uit de voorstellen van het GVB voor wat betreft beschrijvend element 3 *Commercieel geëxporteerde vis en schaal- en schelpdieren*.

- [18] Vissen binnen het MDO-niveau is de absolute limiet. De afstemming van de quota op MDO betekent al een belangrijke vooruitgang en zal leiden tot een merkbare verbetering van de visbestanden.

Het concept van MDO is gebaseerd op de theoretische productie van de beviste soort en houdt geen rekening met de grootte, de ouderdom en de geslachtsrijpheid van de gevangen vis, de complexiteit van de biologische processen in het bestand, de interacties tussen species, enz. Bovendien is het concept gebaseerd op een geschat evenwicht dat nooit bereikt wordt. Daarom moet enige voorzichtigheid gehanteerd worden. Bij het volledig opvissen van de MDO is de kans op overbevissing reëel. Eén jaar van mindere rekrutering door welke reden ook kan dat al veroorzaken. Voor het opbouwen van gezonde bestanden op de lange termijn is het daarom nodig de oogstbare hoeveelheid vis onder het MDO-niveau in te stellen. Een uitvoerige toelichting van het begrip MDO is terug te vinden in het ICES-advies 2011³⁴.

Zolang de biomassa niet het niveau haalt dat MDO toelaat, moet de doelstelling zijn om de vangst te beperken tot het aandeel van de biomassa van het visbestand waarbij het resterende bestand MDO kan behouden of opleveren. De snelste manier om de stocks weer te laten herstellen, is de visserijsterfte verminderen. Om de nodige veiligheidsmarge in te bouwen, dienen populaties zich boven B_{MDO} niveau te bevinden en moeten ze onder F_{MDO} bevist te worden. Zolang de visstocks B_{MDO} nog niet bereikt hebben, zal een visserijsterfte gelijk aan F_{MDO} immers leiden tot een zeer lange herstelperiode.

³⁴ ICES (2011), Advice June 2011, General context of ICES advice, <http://www.ices.dk/committe/acom/comwork/report/2011/2011/General%20context%20of%20ICES%20advice.pdf>

Maar zelfs bij een stock in goede toestand, boven B_{MDO} , is bevissing boven F_{MDO} niet gewenst, het impliceert immers een voorafname ten koste van de toekomstige vangstmogelijkheden en inkomsten voor de visserijsector³⁵. Daarom moet het nieuwe Gemeenschappelijk Visserijbeleid zich expliciet als doel stellen om vispopulaties boven het B_{MDO} -niveau te brengen en/of te houden zodat de visstocks het MDO-niveau kunnen leveren tegen 2015.

De Raden sluiten zich aan bij de Europese Commissie³⁵ dat socio-economische overwegingen geen rol mogen en kunnen spelen in het wetenschappelijk advies van ICES. Dat zou overigens strijdig zijn met het mandaat van ICES. De Raden merken bovendien op dat socio-economische overwegingen ook niet mogen ingrijpen op de doelstelling die is vastgelegd in descriptor 3 bij de Kaderrichtlijn Mariene Strategie: "*Populaties van alle commercieel geëxploiteerde soorten vis en schaal- en schelpdieren blijven binnen veilige biologische grenzen, en vertonen een opbouw qua leeftijd en omvang die kenmerkend is voor een gezond bestand.*" Socio-economische correcties moeten via andere ingrepen aangepakt worden.

Wanneer het niet mogelijk is een visserijsterftcoëfficiënt te bepalen die het mogelijk maakt de bestanden boven een MDO-niveau te brengen en te houden, worden voorzorgsmaatregelen vastgesteld die een vergelijkbaar niveau van instandhouding van de betrokken bestanden garanderen (COM(2011) 425 definitief, art.10).

De Raden aanvaarden de doelstelling om een MDO-status te bereiken tegen 2015, waar mogelijk. Wanneer MDO tegen 2015 niet haalbaar is, dan moet worden gezocht naar manieren om toch zo snel mogelijk in die richting te evolueren.

Voor de gemengde visserij is het bereiken van een MDO status per vissoort in de praktijk moeilijk toepasbaar. Er zou dan onder andere gestopt moeten worden met vissen als één soort F_{MDO} bereikt heeft. ICES onderzoekt momenteel hoe een MDO-principe toepasbaar gemaakt kan worden op een gemengde visserij. De SALV vindt het nuttig om het resultaat van het ICES-onderzoek af te wachten alvorens het MDO-principe op te leggen. Dit onderzoek is echter nog in de beginfase en het kan nog lang wachten zijn op de definitieve resultaten. Daarom aanvaarden de Raden het principe dat waar de termijn niet gehaald kan worden, de streefwaarden van de meerjarenplannen bijgesteld worden met het oog op het zo spoedig mogelijk vissen op het niveau van MDO. In afwachting van de definitieve resultaten van het ICES onderzoek voor een MDO-principe voor de gemengde visserij,

³⁵ Europese Commissie, verslag van de Technical meeting on Maximum sustainable Yield, 30 maart 2012.

stellen de Raden dat het ook nodig is om naar andere manieren te zoeken om MDO-status te bereiken (bv. via *trendbased assessments*).

- [19] Meerjarenplannen. Noch uit art.7, noch uit art.9 COM(2011) 425 definitief blijkt dat meerjarenplannen verplicht zijn. Meerjarenplannen "kunnen" een maatregel van instandhouding van mariene biologische hulpbronnen zijn (art.7), die prioritair worden vastgesteld als ze instandhoudingsmaatregelen omvatten die de visbestanden boven een niveau houden of brengen dat MDO kan opleveren. De Raden achten het noodzakelijk dat de Europese Commissie duidelijk maakt dat de meerjarenplannen een verplichting zijn ofwel dat zij de meerjarenplannen op andere wijze afdwingt (bv. conditionele financiering).

COM(2006) 360 definitief stelt dat de plannen en de daarin vastgestelde streefwaarden periodiek opnieuw moeten worden bekeken. In de hervormingsvoorstellen wordt daarop geen termijn geplakt. Wel geldt als stok achter de deur dat bij ernstige bedreiging voor de instandhouding van mariene biologische hulpbronnen of voor het mariene ecosysteem, de Commissie, op gemotiveerd verzoek van een lidstaat of op eigen initiatief, kan beslissen over tijdelijke maatregelen ter verlichting van deze bedreiging (COM(2011) 425 definitief, art.13). De Raden achten het wenselijk dat een minimale termijn wordt opgelegd.

- [20] Beheer op basis van ecosysteembenadering, voorzorgsbeginsel en degelijk wetenschappelijk advies. In vroegere adviezen vroeg de Minaraad om het mariene milieu te beheren volgens de principes van de ecosysteembenadering, het voorzorgsbeginsel en degelijk wetenschappelijk advies:
- De Minaraad steunt de ecosysteemgerichte benadering om de menselijke activiteiten te beheren. Deze legt de nadruk op een geïntegreerde benadering eerder dan op een sectorale, zodat de goede toestand van ecosystemen voor de huidige en toekomstige generaties gehandhaafd wordt. De ecosysteembenadering zou de integratie van alle relevant maritiem beleid moeten aansturen, gebaseerd op wetenschappelijk onderbouwd onderzoek en informatie teneinde de duurzame ontwikkeling van de maritieme activiteiten te verzekeren (Minaraad, 2007|14).
 - De manier waarop mariene ecosystemen functioneren is onvoldoende bekend om met zekerheid te kunnen voorspellen hoe zij zullen reageren op menselijke verstoring. Het is daarom belangrijk dat bij wetenschappelijke onzekerheid, het voorzorgsbeginsel wordt toegepast wanneer significante risico's kunnen optreden, hierbij rekening houdend met ervaringen en met de aanpassing van onvermijdelijke veranderingen (Minaraad, 2004|19).
 - Het voorzorgsbeginsel is één van de basisbeginselen waarop het Vlaamse milieubeleid berust, dat in het bepalen en uitvoeren van het beleid

van het Vlaamse Gewest op andere (niet-milieu en natuur) gebieden moet worden geïntegreerd en waar de Minaraad moet van uitgaan in het uitvoeren van zijn opdracht, waaronder advisering (zie [4]). Met uitzondering van de advisering zijn de overige argumenten ook van toepassing op het Europese niveau. Enkel al om die reden is het toepassen van het voorzorgsbeginsel in de hervormingsvoorstellen van het GVB gerechtvaardigd en moet het voorzorgsbeginsel door de Minaraad en de Vlaamse overheid gerespecteerd worden.

De ecosysteembenadering houdt in eerste instantie in dat onze zeeën en oceanen de ecosysteemdiensten moeten kunnen blijven leveren. Die ecosysteemdiensten zijn de voordelen of meerwaarden die de mensen bekomen uit ecosystemen³⁶. Het leveren van kwalitatieve visserij- en aquacultuurproducten is daar één van³⁷. Hiervoor dragen alle sectoren die gebruik maken van de maritieme ruimte (de gebruikers van de *sink*-functie van de zee voor verontreiniging op land, baggeren, maritiem transport, gas- en oliewinning, ... en uiteraard de visserijsector zelf) mede verantwoordelijkheids. De Raden verwijzen daarvoor ook naar de Kaderrichtlijn Mariene Strategie². Onder de doelstellingen (art.1, 3) stelt de Kaderrichtlijn: "*In de mariene strategieën zal een ecosysteemgerichte benadering op het beheer van menselijke activiteiten worden toegepast om ervoor te zorgen dat de collectieve belasting van deze activiteiten binnen grenzen blijft die verenigbaar zijn met het bereiken van een goede milieutoestand en dat het vermogen van de mariene ecosystemen om door de mens veroorzaakte veranderingen op te vangen niet in het gedrang komt, en zal bovendien het duurzame gebruik van mariene goederen en diensten door de huidige en toekomstige generaties mogelijk worden gemaakt.*"

De ecosysteemgerichte benadering van het visserijbeheer wordt in de hervormingsvoorstellen van het GVB door de Europese Commissie gedefinieerd, en er is een verband gelegd met de Kaderrichtlijn Mariene Strategie. De Raden menen echter dat het voor alle betrokkenen van groot belang is dat de definities en intenties omgezet worden in meetbare doelstellingen. De Raden gaan er van uit dat de ecosysteemgerichte benadering van het visserijbeleid in een eerste fase tot een vermindering van de visserijdruk zal moeten leiden, in het vooruitzicht dat de vangsten daarna terug kunnen

³⁶ Minaraad, Ontwerpstudie Evaluatie en verbetervoorstellen betreffende de instrumenten voor natuur- en bosbeleid, Volume I: in functie van instandhoudingsdoelstellingen.

³⁷ Binnen de ecosysteemdiensten die oceanen en zeeën kunnen leveren zijn de vier categorieën aanwezig: (1) productiediensten – ecosystemen leveren de basis voor productie, zoals genetische hulpbronnen, voedsel (vis); (2) regulerende diensten – ecosystemen hebben regulerende vermogens die nuttig zijn voor de mens, bv. het vastleggen van koolstof; (3) culturele diensten – ecosystemen leveren niet-materiële diensten, zoals (mogelijkheden voor) recreatie, gezondheid; (4) ondersteunende diensten – ecosystemen leveren diensten die nodig zijn voor andere ecosysteemdiensten – zoals hernieuwbare energie en de nutriëntenkringloop.

toenemen. Ze gaan er ook van uit dat het nodig is om van individueel bestandsbeheer over te stappen naar een multispeciesaanpak, dat de beschikbaarheid van data dient te verbeteren, zowel betreffende de toestand van de bestanden als inzake de impact van de visserij op de rest van het ecosysteem. In een verdere stap moeten aanvullende factoren geïntegreerd worden in het visserijbeheer zoals wijzigingen in het voedselweb door de visserij, omstandigheden voor paaien en kweken en de gevolgen van de visserijactiviteit voor de gevoelige delen van het ecosysteem. Deze doelstellingen moeten eerst nagestreefd worden vooraleer verdere efficiënte stappen kunnen gezet worden.

- [21] Gefaseerde invoer van de aanlandingsverplichting. De aanlandingsverplichting is slechts een *'end-of-pipe'*-aanpak en geen preventieve maatregel. Voor de Raden zijn maatregelen die teruggooi voorkomen van strategisch hoger belang.

De Raden vragen zich ook af waarom de gefaseerde invoer van de aanlandingsverplichting gebaseerd is op soorten en niet op visserijtype. Vooral voor de gemengde visserij is het immers moeilijk te begrijpen dat de aanlandingsverplichting gefaseerd wordt ingevoerd (wat neerkomt op een gefaseerd teruggooiverbod). Bovendien is de handhaving van een soortengebaseerd teruggooiverbod duurder en is de handhaving moeilijker. Het zal bv. moeilijk zijn om zelfs met cameracontrole overtredingen op het teruggooiverbod vast te stellen tijdens de faseringsstermijn.

Voor de kleine en middelgrote vissersboten zijn cameracontrole of waarnemers aan boord vermoedelijk te kostelijk. Een mogelijk alternatief is dan een waarschijnlijkheidstest waarbij een analyse van gedetailleerde vangsten en aanlandingscijfers, die met de gegevens van waarnemers aan boord zijn verzameld, en de technische eigenschappen van de betrokken schepen nauwkeurig vergeleken worden met de aanlandingen van afzonderlijke vaartuigen. De Commissie legt wel op dat alle noodzakelijke informatie moet kunnen worden verzameld (Art.15, 4) maar legt daarvoor geen technische maatregelen op.

De SALV stelde reeds in zijn advies dat door meer gebruik te maken van duurzame visserijtechnieken de teruggooi tot een minimum kan teruggebracht worden. Vanuit dezelfde invalshoek sluiten de Raden zich aan bij de vraag van de STECF¹⁴ dat verbetering van visserijtechnieken, van de behandeling aan dek en van de praktijk van terugzetting voor alle soorten ongewenste bijvangst onderzocht en aangemoedigd zou worden met het oog op een verhoogde overlevingskans bij het terugzetten van ongewenste bijvangst. Zij suggereren ook om te onderzoeken hoe belangrijk de teruggooi is voor andere soorten en daaruit conclusies te trekken of het beschikbare instrumentarium volstaat, dan wel of ook voor andere soorten een aanlandingsverplichting moet ingevoerd worden.

De aan vangstbeperkingen onderworpen vissoorten met een grote kans op overleving bij teruggooi worden niet onderworpen aan het voorgestelde instrument van de aanlandingsverplichting of het teruggooiverbod. Voor de opbouw van een gezond bestand is het echter noodzakelijk dat er voldoende biomassa aanwezig is die in staat is tot reproductie. Vanuit die benadering is het actuele criterium "overlevingskans bij teruggooi" onvoldoende en zou het instrument dat wordt ingezet om - bij voorkeur via preventief beleid - teruggooi te voorkomen, moeten gaan om "reproductiecapaciteit". Om geen elementen over het hoofd te zien, dringen de Raden erop aan dat op termijn het criterium "impact op het bestand" zou worden ingevoerd.

De Raden sluiten zich aan bij het STECF-voorstel¹⁴ om TAC-gereguleerde soorten schaaldieren, kraakbeenvissen, haaien en bedreigde soorten (zoals schildpadden, en mariene zoogdieren) uit te sluiten van iedere toekomstige aanlandingsverplichting. Zij vragen ook meer aandacht voor het voorkomen van de bijvangst van niet-commerciële mariene soorten zoals dolfijnen, zeevogels, enz. waarvan een aantal beschermd is door andere Europese regelgeving zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn.

[22] De cascade voor maximalisatie van waarde(behoud) toepassen op discards. In de studie "Verlies en verspilling in de voedselketen" in opdracht van het Departement Landbouw en Visserij³⁸ gaat men uit van het prioritaire principe dat het verlies van voedsel voor menselijke consumptie vermeden moet worden. Wat niet vermeden kan worden moet een zo hoog mogelijk verwaarding of valorisatie krijgen d.m.v. een andere nuttige toepassing. Om de verschillende toepassingen ten opzichte van elkaar af te wegen, kan gebruik gemaakt worden van een cascade (of ladder) voor maximalisatie van waarde(behoud). In de praktijk betekent dit dat altijd zal worden afgewogen of een bepaalde stap gerealiseerd kan worden. Pas indien dat niet het geval is, zal een volgende stap in aanmerking komen. In Vlaanderen stelt OVAM voor de onderstaande cascade van waardebehoud te hanteren voor voedselverlies. De Raden sluiten zich aan bij het principe van de cascade van waardebehoud en stellen voor deze toe te passen op de visserij voor de voor menselijke consumptie bedoelde soorten. Van maximale naar minimale verwaarding worden volgende trappen doorlopen:

Trappen in de cascade van waardebehoud	Betekenis voor de voor menselijke consumptie bedoelde soorten in de visserij
Preventie: voorkomen van voedselverlies	Voorkomen van ongewenste bijvangst, van vangst van ondermaatse vis, van vangst boven quotum, ... Teruggooi van levende vangst voor

³⁸ Roels K., Van Gijsegem D. (2011), Verlies en verspilling in de voedselketen, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel

	soorten met verhoogde of hoge overlevingskans
Toepassing voor humane voeding: bv. voedselbanken	Aangelande consumeerbare vis die niet verkocht wordt, wordt ter beschikking gesteld van sociale projecten
Converteren voor humane voeding: be-, ver- en herbewerking van voedsel	Verwerking van consumeerbare vangst tot bewaarbare voedingswaren
Toepassen in diervoeding	Directe toepassing in de diervoeding
Grondstoffen voor de industrie: <i>bio-based economy</i>	Omzetting tot bv. een eiwitbron, vismeel
Verwerken tot meststof door vergisting en/of compostering	
Toepassing voor duurzame energie: doel is energieopwekking	
Verbranden als afval (zonder energieopwekking)	
Verwijderen	Discards van soorten met lage overlevingskans

Naast de problematiek van voedselverlies op niveau van de visserij (productiefase) vragen de Raden echter ook aandacht voor het voedselverlies op niveau van de consument. Niet alle aangelande, voor consumptie geschikte soorten vinden de weg naar de consument. Vaak heeft dit te maken met een gebrek aan kennis van het product door de consument of met een gebrek aan populariteit van het product bij de consument. De Raden vragen daarom dat maatregelen zouden genomen worden om een plaats in de markt voor die visserijproducten te verzekeren (SALV, 2012-05).

- [23] Duurzame ontwikkeling van aquacultuur, neen ... tenzij. De Europese Commissie zet in op een duurzame, concurrerende en diverse aquacultuur die kwalitatieve en veilige aquacultuurproducten aflevert. Gezien de ruime impact van aquacultuur op het ecosysteem maken de Raden voorbehoud bij het uitbreiden van die activiteiten. De voorstellen tot de herziening van het Europees Visserijbeleid spreken van een duurzame aquacultuur, wat in vergelijking tot andere voorstellen te vaag is. De uitbouw van aquacultuur moet gepaard gaan met strenge randvoorwaarden. De Raden zijn ervan overtuigd dat er concreet nog heel wat hinderpalen moeten overwonnen worden om een duurzame aquacultuur te bereiken.

In het bijzonder wat de aquacultuur in de maritieme ruimte betreft, zijn volgens de Raden cruciale aandachtspunten: de impact op het ecosysteem en de competitie om ruimte met andere activiteiten.

Om de impact op het ecosysteem te beperken stellen de Raden voor:

- de aquacultuur van omnivore en herbivore vis te stimuleren in vergelijking met carnivore soorten;
- het gebruik van geneesmiddelen, kleurstoffen, ... aan banden te leggen;
- te investeren in onderzoek en ontwikkeling naar het winnen van kunstmatig opgedaan broedzaad, alternatieve geneesprocessen die het gebruik van ecosysteemvreemde stoffen vermijden, visvoerder ...
- preventieve ontradingssystemen te stimuleren om schade door wilde predatoren te voorkomen;
- polycultuur (multi-trofisch aquacultuursysteem, IMTA) te ondersteunen;
- ...

Wat de competitie om maritieme ruimte betreft, zal het nieuwe integrerende instrument van de maritieme ruimtelijke planning (MRP = MSP: *Maritime Spatial Planning*) een noodzakelijke oplossing moeten brengen. Het voorstel omtrent MRP dat de Europese Commissie in 2012 wil lanceren, zal de focus leggen op ontluikende sectoren die het potentieel hebben om Europa's toekomstige behoeften te dienen. Naast zeebodem-mijnbouw, offshore hernieuwbare energiesectoren en maritiem toerisme is aquacultuur één van de prioriteiten³⁹. De afbakening van de voorbehouden maritieme ruimte zal een bevoegdheid van de lidstaten zijn. In het kader daarvoor, dat de Europese Commissie wil voorleggen, moet de afbakening van zones voor aquacultuur volgens de Raden rekening houden met het inperken van de impact van aquacultuur op het ecosysteem en met de verscheidenheid van de aquacultuur (verschillende soorten vereisen verschillende omstandigheden). Verder pleiten de Raden ook voor medegebruik.

Aangaande het medegebruik wensen de Raden de aandacht te vestigen op medegebruik van windmolenparken voor aquacultuur en visserij. Momenteel worden daartegen een aantal bedenkingen geopperd:

- Vanuit de scheepvaart: onzichtbaarheid (ook op radar) van kleine schepen in windmolenparken leidt tot nautische risico's;
- Vanuit de hernieuwbare energiesector:
 - beschadiging van kabels op de bodem, risico's voor duikers, ... door de visserij;
 - nu medegebruik toestaan hypothekeert latere projecten voor golf- of getijde-energiewinning.

³⁹ Damanaki M., Europees Commissaris voor Maritieme Zaken en Visserij (2012), Maritime spatial planning: the right answer to secure and support Blue growth for the European Union, keynote speech op de Conferentie "The case for Maritime Spatial Planning: efficient resource management for sustainable growth", Brussel 26 maart 2012.

- Vanuit ecologisch perspectief: windmolenparken zonder medegebruik zijn gesloten gebieden voor de visserij en in die optiek een refugium voor de wilde vis.

Om medegebruik van windmolenparken en aquacultuur of visserij mogelijk te maken, is het volgens de Raden noodzakelijk dat:

- er een standaardisatie komt van de uitbouw van de windmolenparken zelf (o.a. wat betreft de afstand tussen de individuele molens, de ligging van de kabels in of onder de bodem, ...);
- er een onderscheid gemaakt wordt tussen de bestemmingen: windmolenparken met medegebruik door aquacultuur, door visserij, door niet-windenergieopwekking, ...

[24] De oprichting van adviesraden. De Minaraad bracht op 3 juni 2003 een unaniem advies uit over de regionale adviesraden op basis van art. 31 en 32 van Verordening 2371/2002. De Raden stellen vast dat dit advies nog steeds relevant is, hoewel een aantal punten uit het advies reeds waren opgenomen in het Besluit 2004/585/EG. De Raden stellen vast dat de voorliggende hervormingsvoorstellen deels tegemoet komt aan dit advies:

- de afbakening van de bevoegdheidszones voor de adviesraden is afgestemd op de ecosysteembenadering (art.52.1 en art. 2.3);
- lidstaten worden verplicht om de betrokken adviesraden te informeren over een gemotiveerd verzoek van een lidstaat aan de Commissie voor tijdelijke maatregelen ter verlichting van een ernstige bedreiging voor de instandhouding van mariene biologische hulpbronnen (art.13, 2), over vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen (art.18) en over technische maatregelen (art.21). Instandhoudings- en beheersmaatregelen die door een lidstaat worden voorgesteld met betrekking tot haar 12-mijlszone, waarbij mogelijk gevolgen zijn voor vissersvaartuigen van andere lidstaten worden pas vastgesteld na overleg met o.a. de betrokken adviesraden (art.26, 2). Hiermee wordt in zekere mate tegemoet gekomen aan de vraag van de Minaraad om een minimale opdracht voor de adviesraden te voorzien;
- de mogelijkheid van ondersteuning voor de adviesraden met financiële middelen wordt in het voorstel voorzien (art.54, 3);
- Mededeling COM(2011) 417 definitief (p.8) stelt dat "*De adviesraden zouden hun activiteiten kunnen uitbreiden tot andere gebieden van marien beheer die gevolgen hebben voor de visserijactiviteiten.*" Dit stemt overeen met de vraag van de Minaraad dat advisering over niet-visserijaangelegenheden met een impact op de visserij en ruimer op het mariene ecosysteem mogelijk zou zijn.

Eerder, bij de aanneming van het Besluit van 19 juli 2004 (2004/585/EG) was ook al tegemoet gekomen aan diverse punten uit het advies. De Raden wensen dat deze elementen behouden blijven:

- Terwille van de efficiëntie wordt de omvang van de regionale adviesraden beperkt, maar tegelijkertijd wordt gewaarborgd dat alle belangen in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid worden behartigd (preambule (4)).
- Wetenschappers worden uitgenodigd als deskundigen aan de werkzaamheden van de regionale adviesraden deel te nemen (art.6, 1).
- De Commissie en nationale en regionale overheden van de betrokken lidstaten mogen als actief waarnemer deelnemen aan alle vergaderingen van een regionale adviesraad (art.6, 2).
- Vertegenwoordigers van de visserijsector en andere belangengroepen van derde landen enz. kunnen worden uitgenodigd om als actief waarnemer deel te nemen aan de vergaderingen van de regionale adviesraad wanneer er vraagstukken worden behandeld die voor hen gevolgen kunnen hebben (art.6, 4).
- De regionale adviesraden stellen de voor hun werkzaamheden noodzakelijke maatregelen vast, inclusief in voorkomend geval de instelling van een secretariaat en werkgroepen (art.7, 1).
- Aanbevelingen waarin geen consensus kan worden bereikt, worden het standpunt van de meerderheid en de afwijkende meningen van leden vastgelegd (art.7, 3).
- De Commissie of de betrokken lidstaten verstrekken binnen een redelijke termijn van maximaal drie maanden een nauwkeurig antwoord (art.7, 3).
- De betrokken lidstaten verlenen passende bijstand, met inbegrip van logistieke ondersteuning, om de werkzaamheden van de regionale adviesraad te vergemakkelijken (art.7, 5).

Omtrent de deelname van overheden aan de adviesraden, benadrukken de Raden dat ze voorstander zijn van de formulering van Besluit 2004/585/EG (art.6, 2) dat de commissie en de nationale en regionale overheden van de betrokken lidstaten een actief waarnemerschap toewijst tijdens de vergaderingen. De Raden wijzen de formulering van Verordening 2371/2002 (art.31, 3) af dat de vertegenwoordigers van nationale of regionale overheden het recht geeft om als lid of als waarnemer aan de vergaderingen deel te nemen. In die laatste formulering is er een risico dat deze vertegenwoordigers als lid in een "rechter en partij"-situatie terechtkomen.

De Raden stellen ook vast dat de Europese Commissie zichzelf geen verplichting tot informatie of tot adviesvraagplicht ten aanzien van de adviesraden oplegt.

Verder suggereren de Raden, dat grondig zou nagedacht worden over een meer evenwichtige verdeling van de samenstelling. COM 2004/585/EG (art.5, 3) schrijft voor dat zowel in de algemene vergadering als in het uitvoerend comité twee derde van de zetels toegewezen worden aan vertegenwoordigers van de visserijsector en een derde aan vertegenwoordigers van andere belangengroepen. Uit de evaluatie van de werking van de regionale adviesraden (COM(2008) 364 definitief) blijkt echter dat die opdeling leidt tot praktische problemen (als een "andere belanghebbende" ontslag neemt, moeten twee sectororganisaties uit de RAR worden gezet) maar ook dat die samenstelling invloed heeft op een aansturing naar technische kwesties die alleen van belang zijn voor de vangstsector. De Raden treden hier ook de Europese Commissie bij over de povere vertegenwoordiging in de RAR's van sommige belangengroepen zoals de consumenten.

Een belangrijke hinderpaal voor de participatie van "andere belanghebbenden" is een gebrek aan middelen. In zijn advies 2003|31 stelde de Minaraad een financiële ondersteuning van belangengroepen voor. Of en hoe groot een dergelijke ondersteuning moet zijn, hangt af van de bijdrage die van die "andere belanghebbenden" verwacht wordt.

De Minaraad herinnert hierbij ook aan zijn vraag dat de adviesraden instanties moeten zijn die zich richten op de implementatie van de ecosysteembenadering op de regionale schaal (2004|19). Dit principe moet zich weerspiegelen in alle mogelijke aspecten zoals de afbakening van het werkingsgebied, de samenstelling, de taken, enz. (2003|31) De Raden achten het wenselijk dat in de Verordening ook een missie voor de adviesraden wordt ingeschreven waaruit blijkt dat zij de implementatie van de ecosysteembenadering op regionale schaal als uitgangspunt nemen.

[25] Voorwaardelijke financiële ondersteuning en afbouw milieuschadelijke subsidies. In zijn unaniem advies 2001|13 vroeg de Minaraad de koppeling van financiële ondersteuning voor projecten in de kustzone aan eisen of maatregelen op het vlak van milieu en natuur. In het bijzonder vroeg de Minaraad dat voor projecten in de visserijsector, waar tal van steunmaatregelen mogelijk zijn. Die koppeling vroeg hij op het Europese, het nationale en het regionale niveau. De Raden bevestigen dit standpunt.

In het Groenboek⁴⁰ stelt de Europese Commissie vast dat er nog steeds een chronische overcapaciteit van de visserijvloot bestaat, waarvan de overbevissing zowel oorzaak als gevolg is. De capaciteitsverminderingen sedert de herziening van het Visserijbeleid in 2002 zijn niet in staat gebleken deze vicieuze cirkel te doorbreken. Gemiddeld zijn de vloten slechts

⁴⁰ Europese Commissie, Groenboek "Hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid", Brussel, 22.4.2009 COM(2009) 163 definitief, p.8

met 2% per jaar ingekrompen, aanzienlijke verschillen tussen mariene regio's en vloten in acht genomen. Deze krimp wordt grotendeels tenietgedaan door de technologische vooruitgang in visserijefficiëntie (geraamd op 2 tot 3 % per jaar).

Nog volgens het Groenboek heeft de zware openbare steunverlening aan de visserijsector onder meer tot gevolg gehad dat de overtollige visserijcapaciteit kunstmatig in stand wordt gehouden. De sector profiteert niet alleen van de rechtstreekse steun uit het Europese Visserijfonds en soortgelijke nationale steunregelingen, maar incasseert ook nog een aantal onrechtstreekse subsidies, zoals de algemene vrijstelling van accijnzen op brandstof (die het zwaarst doorweegt). De Europese Commissie wijst er ook op dat de sector niet bijdraagt in de milieukosten noch in de kosten voor hulpbronnen.

De Raden stellen vast dat de Europese Commissie voorstellen zal doen om alle subsidies voor de visserij die schadelijk kunnen zijn voor het milieu, geleidelijk af te bouwen⁴¹. De Raden menen dat echter ook moet voldaan worden aan de mijlpaal: *"Tegen 2020 zullen milieuonvriendelijke subsidies zijn afgebouwd, evenwel met alternatieve overgangsmatregelen voor mensen die daar behoefte aan hebben."* Op termijn moet de financiële ondersteuning beperkt worden tot socio-economische maatregelen die nodig zijn om de vlootcapaciteit in evenwicht te brengen met de beschikbare vis. Subsidies onder het nieuwe EFMV moeten dan ook afhankelijk gesteld worden van het afbouwen van de overcapaciteit waar nodig.

De Raden stellen echter vast dat het begrip "overcapaciteit" op Europees niveau niet éénduidig gedefinieerd is (het begrip is bijvoorbeeld benaderbaar vanuit een ecologische maar ook vanuit een economische context). Om interpretatieproblemen te voorkomen vragen de Raden de nodige aandacht voor de definitie van "overcapaciteit". Daarnaast is er nood aan een methodiek om overcapaciteit vast te stellen. Ruwe berekeningen die zich enkel baseren op tonnage en motorvermogen schieten hun doel voorbij. Om overcapaciteit correct in beeld te brengen, moet ook rekening gehouden worden met andere aspecten die de capaciteit om te vissen laten toenemen zoals sonartechnologie om visbestanden te lokaliseren enz. De Raden wijzen er tevens op dat, zoals reeds aangegeven in het SALV-advies van 19 december 2011 over het GVB vanaf 2013, er in België geen overcapaciteit is.

[26] Extern beleid. Europese schepen vissen in toenemende mate in wateren buiten de Europese Unie als gevolg van de overbevissing in de eigen zeeën

⁴¹ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal comité en het Comité van de Regio's, Stappenplan voor efficiënt hulpbronnengebruik in Europa, Brussel, 20.9.2011, COM(2011) 571 definitief.

en de effectievere vangstmogelijkheden ten gevolge van technologische ontwikkelingen. Gebaseerd op UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea, art.62) heeft de Europese Unie bilaterale of multilaterale visserijovereenkomsten afgesloten, noordelijke overeenkomsten met Noord-Europese en partnerschapsovereenkomsten met Zuidere (Afrika, Stille Oceaan) landen. Bij deze laatste verleent de Europese Unie in ruil voor visserijrechten financiële en technische steun. De Europese Commissie⁴² stelt dat de partnerschapsovereenkomsten impliceren dat de EU-vloot gehouden is aan de beginselen van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid. Daarnaast moet de financiële bijdrage opgesplitst worden in een deel als vergoeding voor de visserijmogelijkheden voor communautaire vaartuigen en een ander deel voor visserijpartnerschapsacties zoals wetenschappelijke beoordeling van de visbestanden, controle-, toezicht- en bewakingsactiviteiten.

Toch hebben de Raden vragen bij de effectiviteit en de duurzaamheid van de visserijpartnerschapsacties. De activiteit van de Europese vloot in wateren van derde landen kan leiden tot aantasting van mariene ecosystemen en kan gevolgen hebben voor de lokale visserij. Lokale artisanale vissers geven aan dat hun vangsten drastisch teruglopen. Volgens de FAO worden bijvoorbeeld de meeste demersale soorten in West-Afrika vandaag overbevist en zijn voor vele andere soorten geen betrouwbare cijfers beschikbaar. Het beheer van de visbestanden en de controle op de visserij is veelal ontoereikend in die derde landen⁴³. Meer nog, hoe kan men van het verduurzamen van de visserij spreken wanneer de impact van dergelijke visserijactiviteiten voor de voedselvoorziening van vooral derde wereldlanden in ogenschouw wordt genomen.

De Raden waarschuwen ook dat de afbouwprogramma's voor overcapaciteit er niet mogen toe leiden dat de EU-overcapaciteit zou geëxporteerd worden naar derde landen. In zijn advies 2003|8 over een overeenkomst tussen de Europese Unie en de republiek Chili ging de Minaraad bij wijze van voorbeeld in op de clausules m.b.t. de visserij en waarschuwde toen reeds voor het opkopen van individuele quota en het toekennen van FIOV-subsidies (inmiddels vervangen door het EVF⁴⁴) voor de transfer van Euro-

⁴² Mededeling van de Commissie over een geïntegreerd kader voor partnerschapsovereenkomsten op visserijgebied met derde landen, Brussel, 23.12.2002, COM(2002) 637 definitief

⁴³ Vlaams Parlement (2011) Resolutie betreffende de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, stuk 1189 (2010-2011) – Nr. 3, ingediend op 7 juli 2011 (2010-2011)

⁴⁴ Verordening (EG) Nr. 1198/2006 van de Raad van 27 juli 2006 inzake het Europees Visserijfonds, PB L223, p.1-44

Deze verordening trekt Verordening (EG) nr. 1263/1999 van 21 juni 1999 betreffende het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij in met ingang van 1 januari 2007 en stelt een Europees Visserijfonds (EVF) in.

pese vissersschepen. De Minaraad stelde dat overeenkomsten met derde landen voldoende garanties moeten bieden betreffende de duurzaamheid van de te verrichten Europese investeringen in de visserij van die derde landen. Zo moet overbevissing voorkomen worden door wetenschappelijk onderbouwde quota vast te leggen en moeten er maatregelen genomen worden zoals die ook in het Europese Visserijbeleid voorzien zijn (met o.a. inspraak en overleg). De Raden stellen vast dat het EVF niet uitsluit dat financiering verleend wordt voor het uitvlaggen van vissersschepen naar landen buiten de EU. De Raden stellen vast dat er wel aanzetten zijn om te voldoen aan een groot deel van de aangehaalde bezorgdheden maar wensen hierover meer garanties, o.a. naar aanleiding van de aangekondigde voorstellen voor een nieuw Visserijfonds (2014-2020).

De Raden sluiten zich ook aan bij de vraag van het Vlaams Parlement⁴³ om te garanderen dat de externe vloot van de Europese Unie onderworpen wordt aan gelijkwaardige regels en controle als de regels en de controle die gelden voor de vloot die in de communautaire wateren vist.

Bovendien is de Europese Unie voor de eigen consumptie al voor 60% afhankelijk van de import van vis uit derde landen (ten gevolge van de overbevissing van de communautaire wateren). De Raden sluiten in deze ook aan bij de vraag van het Vlaams Parlement om voor geïmporteerde vis, gekweekt en/of gevangen door niet-EU-vaartuigen, gelijkwaardige regels en controle voor te schrijven.

- [27] Overdraagbare visserijconcessies. De Europese Commissie stelt het systeem van de overdraagbare visserijconcessies voor als middel om de overcapaciteit van de vissersvloot af te bouwen. De Raden stellen dat, indien de overcapaciteit niet op een sluitende wijze aangepakt wordt, het succes van de hele hervorming in gevaar komt. Overcapaciteit is een structureel probleem. Hiervoor de juiste oplossingen kiezen is dus cruciaal.

Uit een doorlichting van het systeem van de ITQ's concluderen de Raden dat er zowel positieve als negatieve elementen zijn aan het systeem van de ITQ's.

Positieve elementen zijn:

- Voor de gemengde visserij is het een voordeel dat vissers de quota in hun bezit retroactief kunnen aanpassen aan hun vangst, hetzij door er aan te kopen hetzij door er te verkopen.
- De kosten voor handhaving en controle zouden lager zijn dan met het huidige systeem omdat er minder druk is om de grootste vangst in de kortste tijd te realiseren, en ook om visserijmethodes toe te passen die veel jonge, ongewenste bijvangst veroorzaken. Onder die omstandigheden zou overheidscontrole mogelijk kunnen vervangen worden door

zelfcontrole omdat de visser er dan geen voordeel bij heeft te handelen in strijd met zijn toekomstig inkomen.

Daartegenover staan een aantal negatieve elementen die door passende maatregelen moeten ondervangen worden:

- Het risico op industriële concentratie omdat kleinere visserijbedrijven uit de sector stappen en hun quota verkopen. Op die manier wordt de kleinschalige en middelgrote visserij uit de markt gedruwd. Deze verschuiving heeft bovendien geen effect op de totale omvang van de vangst. Maar de Europese Commissie heeft dat probleem blijkbaar ook in overweging genomen aangezien er voor de kustvisserij een uitzondering op de ITQ-regeling mogelijk is.
- Overdraagbare quota verhogen de variabele kosten. Het opkopen van quota heeft voor gevolg dat de kosten per aangelande vis toenemen. Door een toename van de kosten stijgt de druk op de visser om zijn vangst op te waarderen door ondermaatse en te jonge vis terug te gooien. Daarom kan dit systeem niet ingevoerd worden zonder toepassing van het teruggooiverbod.
- De voorgestelde kapitalisatie van quota zal impact hebben op de financiële positie van de actieve visser. Dit kan voor gevolg hebben dat de beschikbare middelen mogelijk eerder worden ingezet op het verwerven van quota, dan op verduurzaming van techniek en diversificatie van visserij.
- De invoering van overdraagbare quota kan de drempel voor toetreding van nieuwkomers verhogen.
- De invoering van ITQ's houdt geen rekening met welke capaciteit afgebouwd wordt. Terwijl dit van cruciaal belang is om de Europese vloot in overeenstemming te brengen met de doelen die ze nastreeft. Niet-duurzame schepen zouden bij voorkeur moeten verdwijnen en plaats maken voor schepen die beter scoren op het vlak van duurzaamheid. Maar het voorgestelde systeem stelt een afbouw van de vloot voor die enkel gebaseerd is op een economische logica. De sociale en ecologische logica ontbreekt hier totaal.
- Ten slotte stellen de Raden vast dat de invoering van ITQ's enkel verplicht is voor het groot vlootsegment, waardoor 70% van de Europese vloot niet onder deze regeling valt. Er worden dus geen maatregelen opgelegd voor het merendeel van de vloot.

De Raden menen dat de balans van voor- en nadelen naar de nadelen overhelpt, waardoor andere oplossingen zich opdringen voor het kernprobleem 'overcapaciteit'. Bovendien merken de Raden op dat de doelstelling om capaciteit te verminderen niet de visserij van lidstaten zonder overcapaciteit, waaronder België (SALV 2012-05), in het vizier mag nemen. Voor

die lidstaten moet het effect vooral gezocht worden op duurzamere visserij, minder IOO-vangsten en meer efficiëntie voor de visserij.

De Raden stellen het volgende voor:

- Een verplichte afbouw van de overcapaciteit opnemen in de hervorming, waarbij de vloot in overeenstemming gebracht wordt met de beschikbare visstocks.
- De toegang tot de visbestanden is een voorrecht waar strikte verplichtingen aan verbonden zijn. Aan de hand van een systeem van sociale, ecologische en economische criteria krijgt de meest duurzame (ecologisch, sociaal, economisch onafhankelijke) visser bij voorkeur toegang tot de visbestanden.
- De ITQ is één van de mogelijke systemen waar lidstaten gebruik van kunnen maken om de overcapaciteit af te bouwen en toegang tot visbestanden in overeenstemming te brengen met de ranking op het vlak van duurzaamheid.
- De lange termijn beheerplannen kunnen een goed instrument zijn om de afbouw van de overcapaciteit door te voeren en om de capaciteit af te stemmen op sociale, ecologisch en economische criteria.

Ten slotte vragen de Raden dat het beleidsbevoegdheid voor het bereiken van de vooropgestelde capaciteitsafbouw verankerd zou worden bij de lidstaten. De Raden verwijzen daarvoor naar volgende argumenten:

- De garantie voor iedere lidstaat van de relatieve stabiliteit van de visserijactiviteiten voor elk visbestand of elke visserijtak (COM(2009) 425 definitief, art.16.1);
- De rol die aan de lidstaten wordt toegewezen in het kader van de regionalisering.

Appreciatie dossiers	Nvt
Status advies	unaniem
Onthoudingen	geen

Referentielijst

Adviezen van de Minaraad:

Unanieme adviezen:

Advies van 30 maart 2000 over het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling 2000-2003, 2000|12;

Advies van 5 april 2001 over het geïntegreerd beheer van kustgebieden (GBKG), 2001|13;

Advies op hoofdlijnen van 3 juni 2003 over de regionale adviesraden in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, 2003|31;

Advies op hoofdlijnen van 2 februari 2006 over de Europese Mariene Strategie, 2006|4.

Een advies met onthouding van Boerenbond:

Advies van 22 april 2004 over tekortkomingen in het proces om de Europese Mariene Strategie uit te werken, 2004|19.

Een advies met onthouding van VOKA:

Advies van 22 maart 2007 over het Groenboek 'Naar een toekomstig marietiem beleid voor de Unie: een Europese visie op de oceanen en zeeën', 2007|14;

Adviezen met onthouding van ABVV, ACLVB, ACV, Boerenbond, UNIZO en VOKA⁴⁵:

Briefadvies van 16 januari 2003 over de principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de republiek Chili, anderzijds, de bijlagen, de protocollen en de slotakte, ondertekend in Brussel op 18 november 2002, 2003|8;

Advies van 10 juli 2008 over het Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische Visserijsector, 2008|34;

Briefadvies van 29 april 2010 over het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2010, 2010|15.

⁴⁵ Bij de adviezen 2008|34 en 2010|15 is de onthouding van de SERV-partners gemotiveerd. Omdat de organisaties over dit dossier advies uitbrachten binnen de SERV onthouden zij zich in de Minaraad.

Adviezen van de SALV⁴⁶:

Advies van 19 december 2011 over de EC-hervormingsvoorstellen van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) vanaf 2013, 2011-18.

Advies van 30 maart 2012 naar aanleiding van de beleidsvoorbereidende studie 'Verlies en verspilling in de voedselketen' van het departement LV, 2012-05.

Advies van 29 mei 2012 over Ontwerprapporten Kaderrichtlijn Mariene Strategie, 2012-07.

Adviezen van andere adviesraden over de hervormingsvoorstellen:

Sustainable Management of Fish Stocks, Reforming the Common Fisheries Policy, SRU Sachverständigenrat für Umweltfragen⁴⁷, Statement Nr. 16, November 2011.

⁴⁶ De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) werd opgericht bij decreet van 6 juli 2007 houdende de oprichting van de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij. De werkzaamheden van de SALV worden gekaderd door "alle economische, ecologische, sociale en maatschappelijke aspecten van het landbouw-, tuinbouw-, visserij- en het plattelandsbeleid". Een technische werkcommissie Visserij (TWV) ondersteunt de SALV voor het visserijbeleid. De TWV bestaat uit vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld. De samenstelling werd door de Vlaamse Regering vastgelegd met het besluit van 23 mei 2008. Overeenkomstig het huishoudelijk reglement van de SALV worden de door de TWV uitgewerkte ontwerpadviezen zonder een inhoudelijke discussie door de SALV bekrachtigd.

⁴⁷ Mission

The SRU, as a consultative committee of the German Federal Government, has been commissioned to

- Report and give an expert opinion on the environmental situation in the Federal Republic of Germany and advice on environmental policy,
- Analyze harmful developments in this area and indicate possibilities for their avoidance or elimination.

Council members. The Council has seven Council Members. All of them are university professors, from seven different academic disciplines, who have to have great knowledge and experience in the sector of environmental protection. The SRU's Council Members are appointed by the Federal Minister for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety after consultation with the Cabinet.

Bron: website EEAC, <http://www.eeac.eu/councils/germany/sru/286-council-members>